

Enkele kanttekeningen in het kader van de “Internetconsultatie wetsontwerp toekomst pensioenen”

door W. de Vries, d.d. 11 februari 2021

1. Voorwoord:

Dit document bevat enkele kanttekeningen bij het wetsontwerp toekomst pensioenen. Dit binnen het kader van de internetconsultatie zoals uitgeschreven door de Rijksoverheid.

Deze kanttekeningen bestrijken niet het totale wetsontwerp, maar slechts enkele voor een gepensioneerde in het oogvallende aspecten.

Onderwerpen betreffende bijvoorbeeld pensioenvoorzieningen van ZZP'ers e.d. worden hier niet van kanttekeningen voorzien.

2. Inleiding:

Als motieven voor een nieuw pensioensysteem worden in diverse stukken ondermeer genoemd, dat

- Het huidige systeem weinig vertrouwen meer zou genieten vanwege nauwelijks indexatie en zelfs dreigingen van kortingen
- De in het huidige systeem gehanteerde doorsneepremie de jongeren zou benadelen
- Het huidige systeem zou weinig inzichtelijk en niet persoonlijk genoeg zijn.
- Het huidige systeem zou niet meer van deze tijd zijn.

Wat mij evenwel opvalt is dat hier vooral een soort jong vs. oud conflict wordt opgevoerd. Dat uit zich o.a. in:

- Gepensioneerden zijn als belangengroep niet betrokken geweest bij het “Pensioenakkoord” en mochten bij de SER ook niet aan tafel zitten. Dat de vakbonden overigens ook maar ten dele werknemers vertegenwoordigen laten we dan maar buiten beschouwing.
- Doorsneepremie benadeelt de jongere generatie en wordt “dus” vervangen
- De in het wetsontwerp voorgestelde “leeftijdscohorten” en “daarop aangepast beleggingsrisico” laat wederom zien hoe over “ouderen” gedacht wordt. Elke vorm van “solidariteit” over generaties heen lijkt te ontbreken. Dat heet dus “van de deze tijd zijn”!

Ach, in het oude verleden wist men reeds: “Hodi mihi, cras tibi” of te wel “heden ik, morgen jij”. Een waarschuwing dus voor de huidige jongere generatie!

3. Weinig vertrouwen in het huidige stelsel?

Dat het huidige stelsel niet zoveel vertrouwen lijkt te genieten, komt denk ik omdat er

- enerzijds star gerekend wordt (door DNB en politiek) met de z.g. Dekkingsgraad (DG)
- anderzijds er door dezelfde spelers steeds weer aan de “parameters” gesleuteld wordt zonder echt inzicht te geven in het hoe en waarom. Communicatie is blijkbaar lastig!

Ja, dan verpest je het vertrouwen in een op zich nog niet zo'n slecht systeem.

De DG als verhouding van huidig vermogen vs. de contante waarde van toekomstige verplichtingen is een prima vergelijkingsmaat (benchmark) tussen PF'en, uitgaande van c.q. over meer dan 50 jaar constant verondersteld financieel rendement en beleggingsmix.

- Zo blijkt bijvoorbeeld dat het ABP met een DG ~90% het aanzienlijk slechter doet (gegeven de veronderstellingen) dan bv het Thales Pensioenfonds (SPTN) met een DG van ~107%. Is het systeem dan slecht of doet het ABP het gewoon slechter dan (“mijn”) SPTN?

Echter het hanteren van de DG (door wetgever en DNB) als een strakke “operationele” maat voor indexatie c.q. korten lijkt volledig voorbij te gaan aan de inherente onzekerheden die nu eenmaal met een periode van ruim 50 a 60 jaar gepaard gaan. Ik laat de discussie over de “juiste rekenrente” maar voor wat hij is, maar geeft de “projectierente” met de URM betere resultaten?

Opvallend is het verder dat minister en politiek steeds de “regels” aanpassen. De buffers c.q. drempels voor indexatie moesten steeds omhoog, ondanks prima rendementen van de PF'en. Een nieuwe rekenrente etc. En dan zou het “nieuwe” systeem beter zijn? Hoe dan?

4. Nauwelijks indexatie c.q. dreiging van korten vs. sneller indexeren en korten.

Over het bijna “dogmatisch” gebruik van de DG als maat voor al dan niet indexeren c.q. dreigen met korten heb ik het hierboven al gehad. Het nieuwe systeem zou eerder indexeren, maar ook sneller korten mogelijk maken. Echter, zitten we te wachten op een systeem waarbij je het ene jaar bijv. 3% erbij krijgt en het volgende jaar weer bv 2% gekort wordt etc.? In het kader van een beetje private financiële zekerheid (denk ook aan situaties waarbij mensen dicht tegen allerlei belasting c.q. toeslagdrempels aanzitten) is toch een beetje “stabiliteit” wel prettig. Het is mij niet duidelijk hoe dit in de praktijk zal gaan.

5. (Pre-)Transitie periode (of perikelen?). Vooruitlopen op nieuwe regelgeving.

Na aannemen van de wet door de Staten Generaal, geldt een vorm van “transitie-periode”. Op zich niet onverstandig. Echter het lijkt alsof er nu al een “pre-transitie” periode in werking is getreden waarbij al een voorschot genomen wordt op het nieuwe stelsel.

Is het niet merkwaardig dat nu, terwijl de wet nog niet is aangenomen, “als een soort pre-transitie”, fondsen als het ABP niet meer hoeven te korten (DG onlangs nog onder de 90%) terwijl “wij als SPTN” enkele jaren geleden wel moesten korten bij hogere DG dan waar het ABP nu nog van droomt? Waarom mag SPTN dan nu (ook als een soort pre-transitie) niet (gedeeltelijk) indexeren bij een DG van ca 107%? Waarom bij de een wel al “nieuw” toepassen en bij de ander nog star “oud” hanteren? Dat ruikt naar, excusez, willekeur. Wie flink wil zijn, zal dan ook nu alvast de “goede” fondsen moeten toestaan te indexeren. Waarom moet ik (c.q. SPTN) nog enkele jaren (afhankelijk van de z.g. “transitie”) wachten op indexatie? Over vertrouwen gesproken!

6. Doorsneepremie

Ik begrijp heel goed dat een vroeg ingelegde premie langer kan renderen dan een later ingelegde premie. Ook dat vanuit die (door jongeren opgevoerde) optiek een “doorsneepremie” niet “eerlijk/rechtvaardig” overkomt. Maar, alle gepensioneerden én een groot deel van de huidige actieve deelnemers (> 45 a 50 jaar) hebben dat traject al doorlopen. Worden zij dan benadeeld ten faveure van de “jongeren”? Wie betaalt de overgangskosten?

De memorie van toelichting suggereert dat het “budgetneutraal” zal gaan, maar “eerst zien, dan geloven”. Waarom niet “voor de jongeren die nu beginnen” dit systeem opzetten en dan langzaam van het een naar het ander overgaan. Een hypotheek bank kan toch ook niet eisen dat je plotseling van het ene naar het andere systeem moet gaan?

Overigens, is de doorsneepremie op zich niet een teken van solidariteit of past dat niet meer in deze tijd?

7. Leeftijdscohorten.

Om het onderscheid jong vs. oud nog meer te benadrukken wordt voorgesteld per “leeftijdscohort” te gaan beleggen met een “leeftijdsafhankelijk” risicoprofiel. Waarom moet dit? Wat is het echte voordeel voor alle generaties? Het is toch een groot goed dat we samen alle risico's delen? Of past ook dat niet meer in deze tijd?

Maar als je dan toch zo nodig in leeftijdscohorten wilt gaan werken, waarom dan niet binnen het huidige systeem cohort afhankelijke DG's in gaan voeren. Hoe ziet het er dan voor de diverse cohorten uit?

8. Vergelijk tussen huidig en nieuw: een oproep tot systematisch vergelijk.

De memorie van toelichting heeft zo'n 205 pagina's nodig om ons te overtuigen van de noodzaak om over te gaan naar een nieuw systeem én dat het nieuwe (uiteraard) beter is dan het huidige. Veel mooie en ingewikkelde woorden maar nergens een concreet totaal vergelijk!

Ik zou graag (en ik denk dat velen dat zouden toejuichen) een objectief, kwantitatief (operationeel) vergelijk willen zien tussen het "huidige" en het "nieuwe" systeem over bv de afgelopen 60 jaar, uitgebreid naar een aantal scenario's tot bv ca 2040. Een vergelijk waarbij voor een aantal typen PF'en (bedrijfstuk, bedrijf etc.) van diverse omvang ook het "nieuwe" systeem wordt berekend over de afgelopen 60 jaar op alle relevante parameters waar het "nieuwe" verbetering zegt te brengen en waar het "huidige" het zo slecht zou doen. Kijk ook voor beide systemen minimaal 20 jaar verder en laat dat vergelijk zien. Dan pas kun je echt kwantitatief de pro's en con's zien. Een in de "engineering" niet ongebruikelijke methodiek overigens!

Een Engels gezegde luidt: "The proof of the pudding, is in the eating".

Ik zie dit vergelijk met interesse tegemoet!